

Maak (meer) gebruik van de arbocatalogus

IR. NICOLE PIKKEMAAT ACHTERGRONDARTIKEL

10 augustus 2023 om 15:06

Een arbocatalogus biedt doorgaans richtlijnen, praktijkvoorbeelden en veel informatie over zinvolle oplossingen voor belangrijke arbeidsrisico's in je sector. De arbocatalogus is bedoeld voor werkgevers, medewerkers en uiteraard voor preventiemedewerkers/arboprofessionals. Niet alle medewerkers weten de weg van de arbocatalogus te vinden. Preventiemedewerkers werken al wel geregeld met de arbocatalogus, maar ook daar is nog een wereld te winnen.

Wat is een arbocatalogus?

De Arbowet is een raamwet en beschrijft de doelen waaraan werkgevers en werknemers moeten voldoen. Naast de Arbowet, kennen we het Arbobesluit en de Arboregeling. Het besluit en de regeling geven een nadere uitwerking van de Arbowet, maar beiden ook op het niveau van doelvoorschriften. Er wordt niet aangegeven hoe of met welke middelen je aan de doelvoorschriften moet voldoen. Die nadere uitwerking vind je wel in de arbocatalogus. Dat is echt maatwerk, gericht op de risico's in de sector. Denk bijvoorbeeld aan beschrijvingen van technieken en methoden, goede praktijken, normerende documenten, praktische handleidingen en bindende afspraken van cao-partijen. Als het mogelijk is, moeten in de arbocatalogi ook grenswaarden geformuleerd worden, zoals het maximum aantal decibellen of trillingen waaraan een werknemer blootgesteld mag worden.

Niet verplicht, wel gewenst

Strikt genomen komt de term arbocatalogus niet voor in de Arbowet. In de zogeheten Memorie van Toelichting van de Arbowet staat wel dat de arbocatalogus een hulpmiddel kan zijn voor het voldoen aan de doelvoorschriften. De arbocatalogus wordt gezien als een erkend, breed gedragen en door de sociale partners zelf uitgeschreven recept voor het ontwikkelen van een gezond en veilig arbobeleid binnen een sector of branche. Het is aan de werkgevers- en werknemersorganisaties zelf om een arbocatalogus voor hun sector op te stellen en om deze up to date te houden. Werkgevers- en werknemersorganisaties maken in een arbocatalogus dus samen afspraken over de wijze waarop zij aan de doelvoorschriften in de Arbowetgeving (gaan) voldoen. Het voordeel hiervan is dat in ondernemingen en organisaties arbobeleid kan worden gevoerd dat aan de specifieke sectorkenmerken is aangepast. Een arbocatalogus is dus niet verplicht. Sectoren die goed georganiseerd zijn en die prioriteit geven aan gezond en veilig werken, hebben hierin het algemeen werk van gemaakt. In circa 150 sectoren hebben werkgevers- en werknemersorganisaties arbocatalogi opgesteld. Kijk hier voor een overzicht van goedgetoetste arbocatalogi.

Het kan zijn dat je onder een sector valt, waarvoor geen arbocatalogus is opgesteld. In dat geval

heb je minder houvast en komt er meer op het 'bordje' van de werkgever, de preventiemedewerker en de ondernemingsraad. Natuurlijk kan het dan interessant zijn om in een arbocatalogus van een soortgelijke sector te kijken. Ook als voor jouw sector een arbocatalogus is opgesteld, is het de moeite waard om eens in de arbocatalogus van een totaal andere branche te duiken. Zeker als je al lang met een thema bezig bent, kan er een soort gelatenheid optreden: "We doen al veel maar het effect is beperkt." Door een inkijkje te hebben in een andere branche en aanpak ontstaan soms vernieuwende inzichten.

Rol van de Arbeidsinspectie

Nieuwe en gewijzigde arbocatalogi worden door de Nederlandse Arbeidsinspectie getoetst. Bij aanpassing of aanvulling van een arbocatalogus en na zes jaar wordt de arbocatalogus (opnieuw) getoetst. Bij het toetsen wordt beoordeeld of de voorgestelde maatregelen en voorzieningen voldoen aan de Arbowetgeving en of ze (nog) in overeenstemming zijn met de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening. Ook wordt beoordeeld of bij de voorgestelde maatregelen en voorzieningen de arbeidshygiënische strategie* voldoende is meegenomen. Verder kijkt de Arbeidsinspectie bijvoorbeeld ook of de arbocatalogus begrijpelijk, logisch is, niet strijdig is met de wet en of de arbocatalogus voldoende openbaar en kosteloos beschikbaar is voor iedereen. Er zijn nog meer toetsingscriteria, zie: toetsing door de Nederlandse Arbeidsinspectie

Als je sector beschikt over een arbocatalogus en deze is positief getoetst, dan zal de Arbeidsinspectie daar in de handhaving ook naar verwijzen. Wie dus met een door de Arbeidsinspectie goedgekeurde arbocatalogus werkt, weet dat hij goed zit en voldoet aan de wettelijke normen en doelvoorschriften voor die onderdelen die in de arbocatalogus staan.

Praktisch maatwerk

De arbocatalogus bevat vaak methoden, oplossingen voor arbo-knelpunten, beschrijvingen van technieken, praktische oplossingen, handleidingen en normeringen die bijdragen aan veilig en gezond werken en de belangrijkste risico's in de sector zoveel mogelijk wegnemen, zoals:

- ongewenst gedrag van cliënten in de arbocatalogus verpleeghuizen, verzorgingshuizen en thuiszorg;
- hitte in de arbocatalogus zoetwaren;
- lichamelijk zwaar werk in de arbocatalogus bouw en infra;
- hybride werken in de arbocatalogus gemeenten.

Genoemde voorbeelden betreffen één specifiek risico. Uiteraard vind je in de betreffende arbocatalogi informatie over meer belangrijke risico's in de sector. Met de informatie check je of je voldoende en geschikte maatregelen hebt getroffen om de risico's te voorkomen en op z'n minst te beperken. Sommige arbocatalogi hebben dit zelfs letterlijk toegepast en hanteren een soort verbetercheck. Een voorbeeld is de arbocatalogus voor de verzekeraars, genaamd gezond verbond die bijvoorbeeld een werkdruktemeter bevat. De arbocatalogus van de metaalsector, genaamd 5xbeter bevat voor alle thema's verbeterchecks. Per thema kun je dan in een aantal stappen checken hoe het met de veiligheid en/of gezondheidsomstandigheden in je bedrijf is gesteld en wat je kunt doen om die te verbeteren. Ook zijn er verbetercoaches aangewezen die je kunt raadplegen.

Gebruik de arbocatalogus

Het is niet nodig en vaak ook ondoenlijk om de hele arbocatalogus van je sector door te ploeteren. Gebruik de Arbocatalogus als je tegen een arbo-knelpunt aanloopt of bijvoorbeeld iets wilt weten over een bepaald arbothema. Een preventiemedewerker kan het bijvoorbeeld gebruiken om arbobeleid verder uit te werken of te gebruiken om maatregelen te vinden voor een bepaald arboknelpunt. Een ondernemingsraad kan het gebruiken om met een voor de achterban belangrijk thema aan de slag te gaan en bijvoorbeeld een initiatiefvoorstel op te

stellen. Daarnaast is de arbocatalogus bij uitstek geschikt om te gebruiken bij de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). Met andere woorden: maak de RI&E arbocatalogus-proof. Een RI&E is niet af zonder een plan van aanpak, waarin de maatregelen moeten worden opgenomen om de risico's aan te pakken. In de Arbocatalogi vind je richtlijnen, technieken en praktijkvoorbeelden om invulling te geven aan die maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan (voorbeeld)protocollen, voorgeschreven hulpmiddelen, handige hand-outs en gesprekswijzers.

* De arbeidshygiënische strategie is een van de uitgangspunten die de Arbowet aangeeft voor een zo goed mogelijk arbobeleid. Allereerst moet naar de bron van het probleem worden gekeken en de oorzaak weggenomen worden (bronaanpak). Een voorbeeld is dat een schadelijke stof vervangen wordt door een veiliger alternatief. Maar denk ook aan andere zaken, zoals het aanschaffen van geluidsarme apparatuur. Als aanpak aan de bron niet (goed) mogelijk is, mag naar andere maatregelen worden uitgeweken.

Bron

- Arbidsomstandighedenwet
- Memorie van Toelichting van de Arbowet
- Toetsing door de Nederlandse Arbeidsinspectie
- Diverse arbocatalogi

Source URL: <https://www.werkenveiligheid.nl/preventie/rollen-en-verantwoordelijkheden/maak-meer-gebruik-van-de-arbocatalogus>